

SİYASİ PARTİLERİN PARTİ PROGRAMLARINDA İLKÖĞRETİM KADEMESİNDE GERÇEKLEŞTİRMEYİ HEDEFLEDİKLERİ DÜZENLEMELER

Arş. Gör. Pınar BULUT

Arş.Gör.Sevim GÜVEN

Özet

Siyasal partiler toplum iradesinin siyasi arenaya yansımadır. “Siyasal sistemin niteliği ve karakteri ne olursa olsun çağdaş toplumların hepsinde partiler birinci derecede önemli rol oynarlar” (Kapani, 1998, s.159). “Siyasal partiler, toplumla devlet arasındaki dayanışmayı, özellikle toplumun yönetime katılımı ve iktidar denetimi temeli üzerinde sürdürerek sistemin ekonomi, kültür, eğitim gibi alanlarına mutlak anlamda hükmedebilen aktörler durumundadırlar” (Çaha, 2005). Her kurumla olduğu gibi eğitim ile siyaset arasında da bir ilişki vardır. Siyasi parti programlarında değinilen başlıca konulardan biri eğitimidir.

Çalışmanın amacı, 2008 yılında TBMM’de grubu bulunan dört siyasi partinin, parti programında ilköğretim kademesinde gerçekleştirmeyi hedefledikleri düzenlemeleri analiz etmektir. Programı incelenen partiler; Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Demokratik Toplum Partisi (DTP)’dir.

Çalışma TBMM’de grubu bulunan dört siyasi parti ile sınırlıdır. Çalışmanın verileri nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi doğrultusunda elde edilmiştir. AKP, MHP ve CHP’nin parti programları internet üzerinden, DPT’nin parti programı ise parti merkezinden elektronik posta yoluyla gönderilmiştir. Çalışmanın verileri içerik analizine tabi tutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Siyasi parti, siyasi parti programları, ilköğretim.

GİRİŞ

Siyasi Partiler ve Eğitim

Siyasi parti kavramı “Fransız siyaset bilimci Gougel’in üyelerinin düşünce ve menfaatlerini gerçekleştirmek için, iktidarı kısmen ya da tamamen elde etmek amacı ile siyasi hayata katılan grup” (Teziç, 2005, s.312) olarak tanımlanmıştır. Kapani’ye (1998) göre siyasi partiler “bir program etrafında toplanmış, iktidarı elde etmek ya da paylaşmak amacı güden, sürekli bir örgüte sahip kuruluşlardır”. Duverger ise (1974, s. 51-52) “bir parti, bir topluluk değil bir çok topluluğun yarattığı bir bütün, ülke içine dağılmış ve koordinatör kurumlar vasıtasıyla birbirine bağlanmış küçük grupların (ocak, komiteler, yöresel dernekler vb.) meydana getirdiği bir birliktir” diye ifade etmektedir.

Toplumdaki demokratikleşme hareketinin en önemli temsilcisi siyasi partilerdir. “Siyasal partilerin en önemli işlevi, toplum içindeki dağınık siyasal görüşlere açıklık getirerek onlara yön vermeleri, ülke sorunlarını belirginleştirmeleri ve bu sorunların çözümünü ve çalışma esaslarını gösterir tüzük ve programları ile halktan iktidar olabilmek için oy istemeleridir” (Aliefendioğlu, 1999, s.105). Bu nedenle siyasi partilerin parti programları son derece önemlidir. Parti programları siyasi partilerin birçok alanda belirledikleri sorunların ve hedefledikleri hizmetin yazılı olarak beyan edilmesidir. Partiler programlarında yer alan değişiklikleri iktidara geldikleri zaman yapmayı taahhüt ederler.

Parti programlarında yer alan başlıklardan biri de eğitimidir. Her zaman siyaset ve eğitim arasında doğrudan bir ilişki olmuştur. “Eğitim ve siyaset arasındaki ilişki Aristo’ya kadar uzanan bir geçmişe sahip olduğu gibi aynı zamanda da evrenseldir” (Varış vd, 1998, s.144). Eğitim kurumları birçok kurumu etkilerken birçok kurumda eğitimi etkilemektedir. “Siyasi arenada yer alan gruplar hem milli bütünleşmenin sağlanması hem de ekonomik kalkınma için gerekli olan insan gücünün yetiştirilmesi için eğitim kurumlarının gelişmesine önem verirler” (Fidan ve Erden, 1998, s.77). Bütün partiler, eğitim alanında tespit ettikleri

sorunları, gerçekleştirmek istedikleri değişiklikleri ve düzenlemeleri parti programlarında açıklarlar.

Pektaş'a (1997) göre

Siyasal partilerin ülke halkının refah düzeyini yükseltme, ülkenin istikrarlı bir büyüme ve gelişme sürecine girmesini sağlama, toplumsal huzur ve barış ortamını temin etme ve koruma gibi amaçlarının yanı sıra, bu amaçların gerçekleşmesi ile yakın ilişkisi bulunan eğitim ve kültür alanına yönelik olarak da birçok hedefi bulunmaktadır.

Öte yandan;

Evrensel ve tarihsel çerçevede içinde çeşitli ortamlarda zaman zaman politikacıların eğitime müdahalesinden yakınılmış ve eğitim süreçlerinin siyaset (politika) dışı bırakılması istenmiştir. Siyasetin kişi ya da partilerin yararına dönük çabaları ile siyasetin eğitime karışması genellikle eleştirilmiştir. Diğer yandan da geleceğin potansiyelini barındıran ve şekillendiren okul, siyaset için daima stratejik bir araç olarak görülmüştür (Varış vd, 1998, s.144) .

Kısacası eğitim ve siyaset her zaman bir ilişki içinde olmuştur ve olmaya da devam edecektir. Bu yüzden siyasi iradenin temsilcisi olan siyasi partiler de daima eğitim ile ilgi görüş ve önerilere yer verecektir.

Çalışmada da siyasi partilerin programlarında ilköğretim kademesinde gerçekleştirmeyi hedefledikleri düzenlemeler analiz edilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin ilköğretim düzeyinde gerçekleştirmeyi hedefledikleri düzenlemelerin neler olduğunu ortaya koymaktır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. AKP'nin parti programında ilköğretim kademesinde gerçekleştirmeyi hedeflediği düzenlemeler nelerdir?
2. CHP'nin, parti programında ilköğretim kademesinde gerçekleştirmeyi hedeflediği düzenlemeler nelerdir?

3. MHP'nin, parti programında ilköğretim kademesinde gerçekleştirmeyi hedeflediği düzenlemeler nelerdir?
4. DTP'nin, parti programında ilköğretim kademesinde gerçekleştirmeyi hedeflediği düzenlemeler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, tarama modeli olarak desenlenmiştir. “Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2004, s.77).

Veri Kaynakları

Araştırma verilerini TBMM’de grubu bulunan dört siyasi partinin parti programı oluşturmaktadır. Bu siyasi partiler, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Demokratik Toplum Partisi (DTP)’dir. Araştırma verileri doküman analizi yöntemi ile toplanmıştır. Nitel analiz yöntemlerinden biri olan doküman analizi “araştırması hedeflenen olgu ya da olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.187).

Veri Analizi

Araştırma verilerinin analizi nitel araştırma yönteminin veri analiz yöntemlerinden biri olan “içerik analizine” tabi tutulmuştur. Veriler öncelikle her iki araştırmacı tarafından ayrı kodlanmıştır. Daha sonra bu kodlardan yararlanılarak kategoriler oluşturulmuştur.

Bulgular ve Sonuçlar

AKP

AKP parti programında eğitim konusuna “Sosyal Politikalarla Kalkınma ve Demokratikleşme Programı” başlığı altında yer vermiştir. İki sayfa olan bu

bölümde eğitim sorunları ve eğitimdeki hedefler genel hatları ile açıklanmıştır. AKP'nin eğitim ile ilgili söylemleri şöyledir.

Eğitimin Organizasyon Boyutu

- **Okul Öncesi Eğitim**

Çocukların zihinsel ve kişilik gelişiminin önemli bir kısmı 0-6 yaş arasında tamamlanmaktadır. Bu süreçte kazanılan davranışlar kalıcı hale gelir. Ülkemizde okul öncesi eğitim konusunun üzerinde yeterince durulmadığı söylenebilir. AKP'de programında okul öncesi eğitimin yetersiz olduğunun altını çizmiştir. Programda okul öncesi eğitimi yaygın hale getirecekleri ve bunu gerçekleştirirken özel sektörden destek alınacağı belirtilmiştir. Okul öncesi eğitime yönelik söylem şu şekildedir.

“ Ülkemizde oldukça yetersiz düzeyde olan okul öncesi eğitim kamu ve özel sektör eliyle ülke genelinde yaygınlaştırılacaktır” (AKP Parti programı, 2001, s.28)

2009- 2010 eğitim öğretim yılı itibariyle okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Bu uygulamayla ifade edilen söylemin gerçekleştirildiği görülmektedir.

- **Eğitimde Yerelleşme ve Milli Eğitim Bakanlığı'nı (MEB) Konumu**

AKP programında eğitimde merkezi yönetim anlayışından uzaklaşıp yerel anlayışın benimseneceği belirtilmiştir. Merkezi yönetimde aşamalı geçileceği ifade edilmiş ve MEB'in konumuyla ilgili düzenleme şu şekilde belirtilmiştir.

“Temel eğitim hizmetlerinin verilmesi pilot uygulamalarla merkezi idarenin taşra birimlerine ve yerel yönetimlere aktarılacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı ise denetleyici, düzenleyici ve standart oluşturucu bir konuma getirilecektir” (AKP Parti programı, 2001, s.28)

- **Yoksul Bölgelerde Eğitim ve Maddi Durumu İyi Olmayan Öğrencilerle İlgili Düzenlemeler**

AKP yoksul bölgelerdeki eğitimi devlet tarafından oluşturulacak özel bir program aracılığıyla gerçekleştireceğini ifade etmiştir, ancak bu özel programın kapsamı, bütçesi ve uygulamasıyla ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

“Yoksul bölgelerde eğitim devlet tarafından oluşturulacak özel programlarla desteklenecektir” (AKP Parti programı, 2001, s.28)

Programda ayrıca başarılı, ancak maddi durumu iyi olmayan öğrencilerin devlet tarafından daha iyi şartlarda eğitim almalarının sağlanacağı ifade edilmiştir.

“Başarı kıstası esas alınarak maddi durumu iyi olmayan ailelerin çocuklarının da özel okullarda okuyabilmelerini sağlamak amacıyla devlet tarafından hizmet satın alınması yoluna gidilecektir” (AKP Parti Programı, 2001 .s.28)

- **Zorunlu Eğitim Süresi**

AKP programında öğrencilerin ilgileri ve yetenekleri göz önünde bulundurularak zorunlu eğitimin süresini 8 yıldan 11 yıla çıkartılacağını *“Zorunlu eğitim kademeli, tercih ve yönlendirmeye imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenecek, halen sekiz yıl olan zorunlu eğitim, alt yapı çalışmaları hızlandırılarak makul bir süre içerisinde on bir yıla çıkarılacaktır”*(AKP Parti programı, 2001, s.28) ifadesi ile belirtmektedir.

2009- 2010 eğitim öğretim yılı itibariyle okul öncesi eğitimin zorunlu hale gelmesi ile zorunlu eğitim 9 yıla çıkarılmıştır. Bu programdaki hedeften iki yıl eksiktir.

- **Eğitime Ayrılacak Bütçe**

AKP bütçeden ayrılacak payda öncelikli sıranın eğitime verileceği ifade etmiştir. Ayrıca bütçeden payın artırılmasının yanında kalitenin de arttırılacağına vurgu yapılmıştır. Programın ekonomi bölümünün kamu maliyesi alt başlığında eğitim bütçesi ile ilgili *“Bütçe büyüklüğü içinde eğitim ve sağlık başta olmak üzere sosyal harcama kalemlerinin paylarını arttıracak ve bu hizmetlerin kalitesini uluslararası standartlara yükseltecektir”* (AKP Parti Programı, 2001, s.14) ifadesine yer verilmiştir.

- **Kamu Okullarının Kalitesini Artırma**

AKP programında temel eğitimin parasız olacağı ifade edilmiştir ve kamu okullarında eğitim kalitesinin artırılıp teknolojik bakımdan olanakların geliştirileceği belirtilmiştir. Söylem şu şekildedir.

“Temel eğitim kamu tarafından parasız olarak sunulacaktır. Kamu okullarının eğitim kalitesi artırılacak, teknolojik olanakları geliştirilecektir” (AKP Parti Programı, 2001 .s.28).

- **Öğrenciyi İlgi ve Yeteneğine Göre Yönlendirme**

Temel eğitimin beşinci yılından itibaren seçmeli derslerle öğrencilerin ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda eğitim verileceği ve bu şekilde öğrencilerin yönlendirileceği ifade edilmiştir. İktidar partisi olan AKP, 2005 yılında yeni eğitim öğretim programı uygulamaya koymuş ancak bu konuda herhangi bir düzenleme gerçekleştirilmemiştir.

“Temel eğitimin beşinci sınıfından itibaren "seçmeli dersler" konularak öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre genel ve mesleki eğitime yönelmeleri sağlanacaktır Öğrenciler yetenekleri ve birikimlerine göre eğitim hizmetlerinden faydalanacaklardır” (AKP Parti Programı, 2001s.28).

- **Özel Sektörün Eğitime Yönelimini Sağlama**

Özel sektörün her alandaki yatırımlarda olduğu gibi eğitim konusundaki yatırımları önemlidir. AKP programında özel sektörün eğitim alanındaki mevcudiyetini artırmayı hedeflemektedir. Çeşitli özendirici düzenlemelerle özel sektörün desteğinin alınacağı ifade edilmiştir. Söylem şu şekildedir.

“Özel sektörün eğitim yatırımlarında bulunmasını sağlamak amacıyla özendirici düzenlemeler yapılarak özel öğretim kurumları yaygınlaştırılacak ve mevcut okulların % 100 kapasite ile çalışmalarını temin eden düzenlemeler yapılacaktır.... Talep oluşturularak özel sektörün eğitim yatırımlarına kaynak ayırması temin edilecektir”. (AKP Parti Programı, 2001, s.28)

- **Okulların Fiziki Yapı ve Donanımlarıyla İlgili Düzenlemeler**

Eğitim ortamının fiziksel açıdan iyi planlanması ve donanım bakımından zengin olmasının öğrencinin başarısında önemli rolü olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. AKP programında bu konuya değinmiş ve “*Eğitim yapıları mimari özellikleri, fiziksel ve eğitsel donanımları yönünden geliştirilecektir. Okullarda sınıf esaslı yerine ders esasını temel alan fiziki yapılanma benimsenecek; okul yapımında tek tip bayındırlık modeli terk edilerek esnek bir yapılanmaya gidilecektir*” (AKP Parti programı,2001, s.29) ifadesi ile okullarda fiziksel açıdan ve donanım bakımından iyileştirmeye gidileceği, sınıf yerine derslik uygulamasında geçileceği ve okul binalarının tek tip olmaktan çıkarılacağına değinilmiştir.

Eğitim ve Öğretim Programı Boyutu

- **Okul Aile Birlikleri ve Rehberlik Hizmeti**

Eğitim süreci okul, aile ve toplum üçgeni içinde gerçekleşir. Eğitim hedefleri, okul, aile ve toplum senkronize bir şekilde hareket ederse istenilen şekilde gerçekleşir. Okullardaki rehberlik hizmetleri de önemli konulardan biridir. AKP parti programında okul aile birliklerinin ve yürütülen rehberlik hizmetlerinde düzenlemelere gideceklerini ve düzenlemelerin sosyal bilimcilerin hazırlayacağı projelerle gerçekleştirileceği ifade etmiştir.

“Okul aile birliklerinin ve rehberlik sisteminin, sosyal bilimcilerin hazırlayacağı projelerle desteklenmesi ve güçlendirilmesi sağlanacaktır”(AKP Parti Programı, 2001, s.29)

- **Yabancı Dil Eğitimi**

Küreselleşmenin hızla yaşandığı günümüzde yabancı dil eğitimi özel bir önem arz eder. AKP'nin programında yabancı dil bilmenin önemli olduğu vurgulanmış ve yabancı dil eğitiminin modern donanımlarla gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Söylemde global anlamda yabancı dil bilmenin önemine dikkat çekilirken, Türkçenin bilim dili olması yolunda çaba sarf edileceği vurgulanarak, milli bir yaklaşım sergilenmiştir.

“Dünyada bireyler, toplumlar ve milletlerarası diyalogda yabancı dil bilmenin önemi büyüktür. Bu nedenle yabancı dil eğitimi modern imkân ve araçlarla kolaylaştırılarak nitelikli hale getirilecektir. Partimiz yabancı dil öğretimini teşvik ederken, Türkçe'nin bilim dili olarak kullanımı özendirilecektir ”(AKP Parti Programı, 2001, s.29)

- **İnsan Hakları Dersi**

AKP programının “Temel Haklar ve Siyasi İlkeler Kalkınma ve Demokratikleşme Programı” başlıklı bölümünde, insan hakları ile ilgili ihlallerin olduğu, bunu ortadan kaldırmak amacıyla eğitim gerçekleştirileceğinin altı çizilmiştir. Programda insan hak ve özgürlüklerini davranış biçimine dönüştürmek amacı ile ilköğretim okullarında eğitim programları düzenleneceği belirtilmiştir. İlgili söylemi şöyledir.

İnsan hak ve özgürlüklerini bir davranış biçimi haline getirmek ve bu sayede insan hakları ihlallerini ortadan kaldırmak için ilköğretim okullarından ve kamu kuruluşlarından başlamak üzere eğitim programları düzenlenecektir (AKP parti programı, 2001, s.6)

- **Müfredatla İlgili Düzenlemeler**

Eğitim durağan bir süreç değildir. Eğitim programları çağın şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun olarak revize edilmelidir. Birçok ülke belirli aralıklarla günün gerekleri doğrultusunda eğitim programında değişiklikler gerçekleştirir. AKP programında çağın ihtiyaçları ve öğrencilerin edinecekleri donanımlar yönünden eğitim programlarında düzenlemeler gerçekleştireceği ifade edilmiştir. İktidar partisi olan AKP, 2005 yılında eğitim programlarını yeniden düzenleyerek bu söylemini gerçekleştirmiştir. Programındaki söylem şu şekildedir.

“Temel eğitim müfredatı çağın gereklerine, ihtiyaçlarımıza ve öğrencilerin kazanacakları donanıma göre yeniden oluşturulacaktır ”(AKP Parti Programı, 2001, s.28).

- **Din Kültürü Dersiyle İlgili Düzenlemeler**

Din kültürü eğitimi tartışmalı konulardan biridir. AKP programında din kültürü eğitiminin laiklik ilkesinin sınırları içerisinde olacağını ve vatandaşların dinlerini öğrenmelerinde kolaylık sağlanacağını, ayrıca velilerin talepleri doğrultusunda seçmeli din dersi verilmesine imkân tanınacağı ifade etmiştir. İlgili söylemi şu şekildedir.

“Laiklik ilkesinin gereği olarak vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylık sağlanacaktır. İlk ve orta öğretimde din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin dışında, velilerin rızasına bağlı olarak seçmeli din derslerinin verilmesi temin edilecektir ”(AKP Parti Programı, 2001, s.28).

- **Engelli Öğrencilerin Eğitimi**

Engelli öğrencilerin hayatlarının kolaylaştırılması ve özel eğitim ortamlarında öğrenimlerini sürdürmeleri önemli konulardan biridir. AKP parti programında engelli eğitime değinmiş ve engellilerle ilgili faaliyet yürüten kuruluşlarla işbirliği gerçekleştirileceğini ifade etmiştir. Parti programındaki söylem şu şekildedir.

“Özürlü öğrencilerin eğitimine özel bir önem verilecek, bu amaçla faaliyet gösteren denek, vakıf ve sosyal yardım kuruluşlarının faaliyetleri özellikle desteklenecektir”(AKP Parti Programı.2001,s.30)

- **Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşların Çocuklarının Eğitimi**

Yurt dışında oldukça fazla Türk vatandaşı yaşamaktadır. Parti programlarında yurt dışında yaşayan çocukların eğitimi dile getirilen konulardandır. *“Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın ve çocuklarının ortamlarına uygun eğitim görmeleri sağlanacaktır”* (AKP Parti Programı, 2001, s.29) ifadesi ile AKP programında yurt dışındaki çocuklara ortamlarına uygun eğitim almaları sağlanacağını ifade etmiştir. Ancak nasıl bir düzenleme yapılacağı ve bunun ile ilgili bütçenin nasıl sağlanacağı ifade edilmemiştir. İlgili söylem şöyledir.

Öğretmenler İle İlgili Düzenlemeler Boyutu

- **Öğretmen Yetiştiren Okulların Yeniden Yapılanması**

Öğretmen eğitimi, eğitim politikalarındaki önemli konulardan biridir. Eğitim sisteminin asıl yükü öğretmenlerin omuzlarındadır. Okullar ne kadar mükemmel olursa olsun, programlar ne kadar harika olursa olsun öğretmenler yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahip değilse istenilen hedefe ulaşamaz. Bu yüzden öğretmen eğitimi önemli konulardan biridir.

AKP parti programında öğretmen yetiştiren kurumlarda düzenleme gerçekleştireceği ifade edilmiştir.

- **Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim**

Öğretmenlerin değişen şartları ve gelişmeleri takip etmeleri için onların çeşitli aralıklarla hizmet içi eğitime tabi tutulması gereklidir. AKP programında değişen sisteme göre öğretmenlerin hizmet içi eğitime tabi tutulacağı ifade edilmiştir. İlgili söylem şu şekildedir.

“Mevcut öğretmenler yeni sisteme göre hizmet içi eğitime tabi tutulacaktır” (AKP Parti Programı, 2001, s.29).

Bireyde Kazandırılmak İstenilen Nitelikler Boyutu

- **Programda Eğitim Anlayışı**

AKP parti programında resmi eğitim aracılığıyla yetiştirilecek insan tipini ve eğitim anlayışı şu şekilde tarif etmiştir.

Katılımcı, özgür düşünme ve analiz alışkanlığını geliştiren, bağımsız karar verme ve üretme yeteneğini teşvik eden, çoğulcu değerleri sunan, vatandaş olma bilincini yükselten, çağdaş gelişme ve teknolojileri öğreten bir eğitim anlayışına geçilecektir(AKP parti programı, 2001, s.28).

Parti programında, daha katılımcı, özgür düşünen analiz edebilen, üretken çoğulcu değerleri benimsemiş, vatandaş olma bilincine ulaşmış, çağdaş gelişmelerden, teknolojiyen haberdar bireyler yetiştirilmesi hedeflendiği belirtilmiştir.

CHP

CHP Parti Programında, eğitim ile ilgili konulara “Sosyal Refah Devleti” başlıklı altında değinmiştir. Bu bölümde eğitim ile ilgili ne tür sorunları olduğu ve ne tür düzenlemelerle bu sorunların çözümleneceği açıklanmıştır.

Eğitimin Organizasyon Boyutu

- **Okul öncesi eğitim**

Okul öncesi eğitim tüm siyasi partileri önem verdiği konulardan biridir. CHP okul öncesi eğitimin çocuğun, zihinsel, fiziksel ve duygusal yönlerinin gelişmesinin ön şartı ve çağdaş eğitim yaklaşımların gereği olduğunu vurgulamıştır. Programda okul öncesi eğitimin 2 yıl olacağını ve zorunlu olacağını ifade etmiştir. İlgili söylem şu şekildedir.

“CHP, okul öncesi eğitimi, çocukların zihinsel, fiziksel ve duygusal yönleriyle daha sağlıklı gelişmesinin koşulu, çağdaş eğitim anlayışının zorunlu bir kademesi olarak görmektedir. İlköğretim öncesinde çocuklarımızı eğitim sürecine hazırlamak için, Okul Öncesi 2 yıllık Eğitim tüm ülkemizde zorunlu hale dönüştürülecektir... .”(CHP Parti Programı, 2008, s.298)

CHP çocuklarını okul öncesi kurumlara gönderenlere ödenek sağlanacağını programında belirtmiştir.

- **Zorunlu Eğitim Süresi**

CHP zorunlu eğitim süresini 8 yıldan 10 yıla çıkarmayı hedeflediklerini ve bunu çok hızlı bir şekilde gerçekleştirileceği ifade edilmiştir. CHP'nin söylemi şu şekildedir.

“Öğrencilerimizin ideal bir eğitim süreci geçirebilmeleri için; Kesintisiz ve zorunlu temel eğitim (ilköğretim) 8 yıldan 10 yıla çıkartılacak, bunun için gerekli çalışmalar ülke genelinde hızla tamamlanacaktır”(CHP Parti Programı, 2008, s.298).

- **Gelişmemiş Bölgelerde (Taşınmalı eğitim ve YİBO'larla ilgili düzenlemeler)**

Kırsal bölgelerde (özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu) birçok konuda olduğu gibi eğitim konusunda da ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. CHP programında bölgede eğitilmemiş çocuğun kalmayacağı ve yatılı eğitim imkânları ile bu düzenlemelerin gerçekleştirileceği ifade edilmiştir. Söylem şu şekildedir.

“Başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu olmak üzere, özellikle kırsal bölgelerde, yoksul kesimlerin yoğun olduğu yörelerde, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) sayılarının artırılması (bölgelerarası kalkınmışlık farkı giderilinceye kadar) hedef alınacaktır”. CHP Parti Programı, 2008, s.298)

“Eğitimde atılım yapılarak, bölgede eğitilmemiş çocuğumuzun kalmaması hedeflenecek; özellikle Yatılı Parasız Eğitim olanaklarının sağlanmasına çok büyük önem verilecektir”(CHP Parti Programı, 2008, s.298)

Programda ayrıca çocukların bulunduğu yerlerde eğitim almasını sağlayacağını fakat bazı durumlarda taşınmalı eğitim gerçekleştireceğinin altı çizilmiştir. Söylemi şu şekildedir.

“Eğitim kurularının eğitim görececek çocuk ve gençlerin yaşadıkları yerleşim birimlerinde eğitim görmeleri esas olacak, ancak istisnai durumlarda taşınmalı eğitim yoluna gidilecektir” CHP Parti Programı, 2008, s.298)

- **Eğitime Ayrılacak Bütçe**

Eğitim için ayrılmış ciddi bütçelere sahip olmak hedeflere ulaşmada en önemli güçtür. CHP'nin parti programında eğitimde arzulanan başarıya ulaşmak için bütçeden kamuya aktarılacak payda eğitimin öncelikli olacağı ve özel kaynakların ulusal eğitim politikaları yönünde en doğru şekilde kullanılacağı ifade edilmiştir. Söylemi şu şekildedir.

“İlköğretim ve lise sisteminin hedeflenen başarı çizgisine gelebilmesi için, ekonomik, teknolojik ve eğitsel açıdan ihtiyaç duyulan destekler devlet tarafından öncelikli olarak sağlanacak, eğitime aktarılan kamu ve özel kaynakların Ulusal Eğitim Politikaları doğrultusunda en verimli şekilde kullanılması gerçekleştirilecektir” (CHP Parti Programı, 2008, s.298)

- **Özel Sektörün Eğitime Yönelimini Sağlama**

CHP'nin programında özendirici teşviklerle özel sektörün eğitim konusunda desteğinin alınacağına altı çizilmiştir. İlgili söylem şu şekildedir.

“Eğitim sektörünün eksiklerinin kapatılabilmesine yönelik özel yatırımlar ve girişimciler de devletin yakın denetimi altında özendirilecektir”(CHP Parti Programı, 2008, s.299)

- **Eğitimde İşgücünü Planlama**

Eğitimde iş gücünün planlaması yani kaynak ve personelin doğru şekilde yönetilmesi önemlidir. CHP programında üzerinde durulan konulardan biri personelin dağılımıdır. CHP programında *“Eğitim planlaması etkinleştirilecek, insan gücü kaynaklarından rasyonel çerçevede yararlanılması, ülke genelinde öğretmen ve yardımcı personel ihtiyacının dengeli şekilde karşılanması, bu amaçla Devlet Planlama Teşkilatı'nın yeniden etkin olarak devreye sokulması sağlanacaktır”* (CHP Parti Programı, 2008, s.298) ifadesi ile personel dağılımının doğru bir şekilde yapılacağını ve Devlet Planlama Teşkilatı ile işbirliği içinde bu çalışmaların gerçekleştirileceğini belirtmiştir.

- **Veli Dernekleri**

Eğitim tek yönlü, tek boyutlu bir süreç değildir. Eğitimde başta aile olmak üzere çevre de çok önemlidir. CHP programında eğitim sürecinin, MEB, yerel yönetim, okul, çevre, veli ve öğretmen boyutunun senkronize bir şekilde faaliyet göstereceği bir düzenleme gerçekleştirileceği vurgulanmıştır. CHP'nin konu ile ilgili söylemi şu şekildedir.

“Veli dernekleri aktif hale getirilecek: Eğitim süreci çerçevesinde; Milli Eğitim Bakanlığı ve yerel yönetim ile okul, çevre, veli ve öğretmenler arasındaki ilişkiler güçlendirilecek, katılımcı bir anlayışla yetki ve sorumlulukları paylaşımları sağlanacaktır” (CHP Parti Programı, 2008, s.296)

- **Zorunlu Bağış**

Eğitimde zorunlu bağış her eğitim öğretim yılının başında gündeme gelen konuların başındadır. CHP programında eğitimde zorunlu bağışın kaldırılacağını ifade etmiştir. CHP'nin konu ile ilgili söylemi şu şekildedir.

Eğitim ve Öğretim Programı Boyutu

- **Eğitimde İmkân ve Fırsat Eşitliği**

Milli eğitimin temel ilkelerinden biri fırsat ve imkân eşitliği ilkesidir. CHP parti programında fırsat ve imkân eşitliğini vurgulamış, maddi imkanları yetersiz olan öğrencilerin eğitim hakkından yoksun bırakılmayacağına, başarının esas ölçüt olacağına ve herkesin eğitim hakkı olduğuna göndermede bulunmuştur. İlgili söylem şu şekildedir.

“Kimse maddi olanaksızlıklar nedeniyle, öğretimin hiçbir aşamasında, eğitim hakkından mahrum olmayacak... Eğitimin hiçbir dalında ve aşamasında, kimsenin önü tıkanmayacak, başarı tek kriter olacaktır” (CHP Parti Programı, 2008, s.296)

- **Cemaat Baskısı**

CHP programında okullarda huzur ortamı olmadığını, eğitim kurumlarında cemaat baskısı ve laikliğe aykırı bir yapılanma olduğunu ve bu konuda önlemler alınacağını söylemiştir. Konu ile ilgili söylem şu şekildedir.

“Okullarda güvenli ve huzurlu eğitim ortamı sağlanacak; okullarda ve yurtlarda cemaat baskısına, laik milli eğitim ilkelerine aykırı yapılanmalara son verilecektir” (CHP Parti Programı, 2008, s.299)

- **Demokrasi Dersi**

CHP demokrasi kültürünün önemine atıfta bulunarak okullarda demokrasi bilincini oluşturacak bir dersin uygulamalı olarak verileceğini belirtmiştir. Söylem şu şekildedir

“Demokrasi, insan hakları, hoşgörü kültürünü okul sürecinde yaşayarak öğrenmek ve özümsemek için Demokrasi Bilinci konusu, okullarda uygulamalı ders olarak okutulacaktır”. (CHP Parti Programı, 2008, s.300)

- **Rehberlik Hizmeti**

Okulda yürütülen rehberlik faaliyetleri oldukça önemlidir. CHP programında gerek rehber uzmanları gerekse teknik donanım bakımından düzenlemeler gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Konu ile ilgili söylem şu şekildedir. *Öğrencilere uzman rehber öğretmen desteği: Bu konuda eksik olan kadronun ve teknik altyapının yeterli hale gelmesi sağlanacaktır.* (CHP Parti Programı, 2008, s.300)

- **Yabancı Dil Eğitimi**

Yabancı dil eğitimi CHP'nin parti programından yer verdiği konulardan biridir. CHP programında *“Çağdaş yabancı dillerin eğitimine önem verilecek, akademik veya mesleki liseyi bitirenlerin en az bir yabancı dili iyi bilmelerini sağlayacak düzeyde nitelikli eğitim verilecek”* (CHP Parti Programı, 2008, s.300) ifadesi ile yabancı dil eğitimine önem verileceği ve öğrencilerin mezun olduğunda en az bir yabancı dili iyi bir şekilde kullanabileceği nitelikte bir eğitim alacağı belirtilmiştir.

- **Din Kültürü Dersleriyle İlgili Düzenlemeler**

Din kültürü dersi eğitimi tüm siyasi parti programlarında olduğu gibi CHP programında da yer alan konulardan biridir. Din kültürü eğitiminin içeriğinin, inanç dünyası geliştiren, çağdaş gelişmelere açık, ahlaki ve insani değerleri öne çıkartan, aynı zamanda siyasi istismara meydan vermeyecek şekilde düzenleneceğinin altı çizilmiştir. Konu ile ilgili söylem şu şekildedir

“Din kültürü eğitimi, bireyin inanç dünyasını geliştiren, çağdaş gelişmeye açık, manevi ve ahlaki değerleri zenginleştiren, insan ve doğa sevgisini artıran nitelikte olacak, dinin siyasi amaçlarla istismarına yol açmayacak şekilde gerçekleştirilecektir. Dini duygular istismar edilerek cemaat veya tarikatların eğitim kurumlarını kuşatması önlenecektir”(CHP Parti Programı, 2008, s.300)

“İlk ve ortaöğretim kurumlarında verilen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin Anayasanın öngördüğü amaca uygun bir müfredatla verilmesi sağlanacaktır”(CHP Parti Programı, 2008, s.300).

- **Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşların Çocuklarının Eğitimi**

Yurt dışındaki vatandaşların çocuklarının eğitimi, CHP'nin programında yer alan ve diğer partilerle ortak olan konulardan birdir. Programda, ailelerin, bulunduğu ülkelerin eğitim olanakların yararlanacağını ve bunun yanın sıra Türk değerlerinin korunmasına ihtimam gösterileceği vurgulanmıştır. Konu ile ilgili söylem şu şekildedir.

“Sayıları bir milyonu aşan çocuk ve gencimizin buldukları ülkelerin eğitim ve öğretim olanaklarını en iyi biçimde değerlendirmelerine katkıda bulunulacaktır. Türk dilinin, kültürünün ve kimliğinin yaşatılması ve geliştirilmesi için çaba sarf edilecektir”(CHP Parti Programı, 2008, s.136).

Öğretmenlerle İlgili Düzenlemeler Boyutu

- **Öğretmenlere Yönelik Düzenlemeler**

CHP programında öğretmenler ile ilgili olarak farklı başlıklar belirlemiştir. Bunlar örgütlenme, hayat standartları ve hizmet içi eğitimidir.

CHP, öğretmen örgütlerinin eğitime katılması amaçlanmıştır. Eğitimin çeşitli boyutlarında öğretmen örgütlerinin katılımın sağlanacağı belirtilmiştir. Söylem şöyledir

“Milli Eğitim Bakanlığı'nca, eğitim yöntemlerinin uygulanmasında ve geliştirilmesinde, programların hazırlanmasında, eğitim amaçlarının saptanmasında, eğitim, öğretim ve yönetimle ilgili çalışmalarda demokratik katılım süreçleri geliştirilerek, öğretmen örgütlerinin de katkılarının sağlanmasına özen gösterilecektir” (CHP Parti Programı, 2008, s.301).

Programda öğretmenlerin haklarında, yaşam standartlarında iyileşmeler yapılacağı ve bunun yanı sıra ayrı yerlerde görev yapan öğretmen eşlerle ilgili düzenlemelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

“Öğretmenlerin hakları ve ekonomik koşulları iyileştirilecek, onurlu bir yaşam için gerekli özlük hakları sağlanacaktır. Öğretmenlerin eşleriyle aynı yerleşim birimlerinde çalışmalarını güvence altına alınacaktır” (CHP Parti Programı, 2008, s.300).

Programda öğretmenlerin her yıl hizmet içi eğitime alınacağı, üniversitelerle işbirliği içinde olunacağı ve yabancı dil bilen öğretmenlerin yurt dışına gönderileceğinin altı çizilmiştir.

- **Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması**

Her partide olduğu gibi CHP’de programında eğitimdeki hedeflerini belirtmişlerdir. Programda;

“Bireye özgüven kazandıran, onu öğrenmeye ve idealizme özendiren, cezalandırıcı değil ödüllendirici olan, bilgiyi aktarmayı değil, özümsemeyi ve yaşamda uygulamayı esas alan, özgür düşünebilen, bilimsel düşünceyi, yaratıcılığı ve yeteneklerin geliştirilmesini temel alan, yeniliklere açık, sorgulamayı, katılımcılığı ve paylaşımcılığı öngören, geçmişin deneyimlerini geleceğe taşımayı, geleceği kurgulamayı ve planlamayı öğreten, doğal çevre ile uyum içinde yaşayabilen, Estetik duyarlılığı gelişmiş, yurttaşlık hak ve sorumluluklarını bilen ve sahip çıkan, Atatürkçü düşünceyi, ulusal duyarlılıkları ve evrensel etik değerleri özümseten, bir Eğitim Reformu hayata geçirilecektir. (CHP Parti Programı, 2008, s.296)ifadesi ile özgüvenli, gelişmeye açık, ödüllendirici, analiz ve sentez yeteneğini ön plana çıkartan, yaşamla bağdaşık, özgür düşünceyi ön plana çıkartan, bilimsel anlayış, yaratıcılık yeteneğini destekleyen, vatandaş olma bilincini kazanmış, ulusal değerlerin yanında evrensel değerlere benimseyen, Atatürkçü eğitim anlayışı profili çizilmiştir. CHP parti programında eğitimde gerçekleştirilecek düzenleme ile şu özelliklere sahip bireylerin özellikleri şu şekilde ifade edilmiştir;

“Bağnazlıktan uzak, insan haklarına saygılı, demokrat, sevecen ve rasyonel düşünen bir nesil yetiştirilecektir... Gençler hayata etkin ve üretken bireyler olarak hazırlanacak; onların bilimin, sanatın, kültürün ve uygarlığın değerlerinden ve aydınlığından yararlanmaları hedef alınacaktır”(CHP Parti Programı, 2008, s.296).

Programda, çağdaş demokrat, katılımcı, üretken, toplumsal yaşamda etkin bireyler olmanın yanında, bilim, sanatla uğraşan küresel değerlerin farkında bireyler yetişmesi amaçlanmıştır.

MHP

MHP programında eğitim konusuna “Sosyal Hedef ve Politikalar” başlığı altında yer vermiştir.

Eğitimin Organizasyon Boyutu

- **Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması:**

MHP eğitim sistemi anlayışını öncelikle eğitimde alt yapıyı ve insan gücü imkânlarını uluslar arası standartlara yükseltme hedefi ile vurgulamıştır. Ayrıca eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması ile insan gücü profilinin değişerek bilgi toplumunun gerektirdiği ölçütleri taşıyan, teknoloji kültürü gelişmiş bir yapıya sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak hedeflenen bu değişimlerin nasıl yapılacağına ilişkin bir açıklama programda yer almamaktadır. *“Eğitim sistemi, bilgi toplumunun gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış, uluslar arası rekabet yeteneğine sahip teknoloji kültürü gelişmiş insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılacak, eğitimin alt yapı ve insan gücü imkânları uluslar arası standartlara yükseltilecektir”.*

- **Zorunlu Eğitim Süresi:**

MHP de diğer siyasi partiler gibi kısa ve uzun vadede temel eğitim süresini artırmak istemektedir. MHP uzun vadede zorunlu temel eğitimi 12 yıla çıkartmayı hedeflemektedir. *“Okul öncesi eğitim yaygınlaştırılacak, ilk aşamada ana sınıfı dahil edilerek zorunlu temel eğitim süresi 9 yıla çıkarılacak ve uzun vadede gerekli alt yapı oluşturularak zorunlu temel eğitimin süresi 12 yıla yükseltilecektir”.*

- **Eğitime Ayrılacak Bütçe**

MHP eğitim hizmetlerinin gerektirdiği harcamalarda devletin daha fazla sorumluluk alacağını ve ailelerin bu süreçte maddi olarak daha az yüklerinin olacağını taahhüt etmektedir. Ayrıca eğitim hizmetinin ihtiyaç sahipleri için ulaşılabilir olacağını vurgulamaktadır. Ancak ihtiyaç sahiplerinin nasıl tespit edileceği ve onların eğitim hizmetinden nasıl faydalanacaklarına ilişkin bir yöntem programda yer verilmemiştir. *“Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerin*

yoksul kesimler için ulaşılabilir ve kullanılabilir olması sağlanacaktır. Zorunlu temel eğitimin gerektirdiği harcamaların aile bütçesi üzerindeki yükü hafifletilecektir”.

Eğitim ve Öğretim Programı Boyutu

- **Rehberlik Hizmeti**

Günümüzde bilgiye en kısa yoldan ve en hızlı ulaşmayı sağlayan araçlar hiç şüphesiz ki bilgisayar ve internet teknolojisidir. Bilgisayar teknolojisi artık her alanda kullanılmaktadır. MHP de okullardaki rehberlik hizmetlerinin sunulmasında bilgisayar destekli tekniklerin kullanılacağını taahhüt etmektedir. Ayrıca mesleki yönlendirme konusu üzerinde durarak öğrencilerin hem ilgi alanlarının hem de yeteneklerinin tespit edilebilmesi için ilköğretim ikinci kademedен itibaren seçmeli dersleri artıracaklarını programında belirtmektedir. *“İlköğretimde bilgisayar destekli “rehberlik” yoluyla öğrenciyi tanıma teknikleri geliştirilecek ve yetenek ağırlıklı değerlendirme yöntemleriyle etkin bir yönlendirme yapılacak, altıncı ve yedinci sınıftan itibaren de kabiliyetlerin ortaya çıkarılmasına ve mesleğe yönlendirmeye yardımcı olması amacıyla seçmeli derslere ağırlık verilecektir”* ifadesi ile MHP öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmak için 6. sınıftan itibaren seçmeli derslere ağırlık verileceğini belirtmektedir.

- **Yabancı Dil Eğitimi**

Bir toplumu ortadan kaldırmanın en etkili yolu onun kültürel unsurlarını değiştirmektir. Bu unsurlardan en önemlisi ise dildir. Türkçe İngilizcenin yoğun baskısı altındadır. MHP yabancı dille eğitimin karşısındadır, ancak yabancı dil eğitimini desteklemektedir. *“Öğrencilere en az bir yabancı dilin iyi bir şekilde öğretilmesinin alt yapısı oluşturulacak ve yabancı dille eğitime son verilecektir”* ifadesiyle MHP tüm öğrencilere en az bir yabancı dil öğretileceğini, ancak yabancı dille eğitime son verileceğini programında belirtmektedir.

- **Eğitimde İmkân ve Fırsat Eşitliği**

MHP “Eğitim ve öğretimde imkân ve fırsat eşitliği sağlanacak, toplumun bütün fertlerinin ilgi, eğilim ve yetenekleri doğrultusunda eğitilmesi esas olacaktır” ifadesiyle tüm vatandaşların yetenekleri doğrultusunda eğitim hizmetinden faydalanabileceklerini ve bu konuda herkese fırsat verileceğini taahhüt etmektedir. Bunun yanı sıra mesleki yönlendirmeye verdiği önem doğrultusunda bireylerin yeteneklerine göre eğitim hizmetinden yararlanabilecekleri bir kez daha vurgulanmıştır. Ayrıca “Gençlerin fırsat eşitliği çerçevesinde eğitim imkânlarından yararlanmaları sağlanarak eğitim düzeyi yükseltilecek ve aldıkları eğitimin onları çağın yeni şartlarına hazırlamasına özel bir önem verilecektir” ifadesiyle de eğitim hizmetinin kalitesindeki artışa vurgu yapılarak, eğitimin bireyleri çağa uygun yeteneklerle donatacağı vurgulanmaktadır.

- **Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşların Çocuklarının Eğitimi**

MHP daha çok buralarda yaşayan Türk çocuklarının kültürel olarak gelişimlerini ön plana almıştır. “Yurt dışındaki Türk çocuklarının kültürel kimliklerini korumaları ve geliştirmeleri için sağlanan eğitim imkânları artırılacaktır” ifadesiyle MHP Türk kimliğinin korunmasını sağlayacak bir eğitim imkânı sunmayı taahhüt etmektedir.

- **Engelli Öğrencilerin Eğitimi**

Toplumumuzda engelli insanların birçok alanda olduğu gibi eğitimde de normal insanlara göre birçok hizmetten yoksun oldukları bir gerçektir. MHP de parti programında engelli öğrencilerin eğitimlerine yer vermiştir. “Engelli gençlerin eğitim alanları genişletilecek, eğitimlerini sürdürebilmeleri için gerekli eğitim alt yapısı ve teknolojik imkânlar artırılacaktır. Bu kesimin, eğitimlerine normal olarak devam edebilmeleri için fizikî ve sosyal çevrenin oluşturduğu engeller ortadan kaldırılacaktır” ifadesiyle MHP teknolojiyi de kullanarak engelli öğrenciler için eğitim alanlarını artırmayı taahhüt etmektedir. Ayrıca bu insanların yaşamlarını daha kolay bir şekilde devam ettirebilmeleri için fiziksel ve sosyal

çevrenin de yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu açıdan MHP'nin söylemleri analiz edildiğinde fiziksel çevrenin çeşitli engel gruplarına göre yeniden düzenlenmesi makul görünmektedir, ancak sosyal çevrenin engelli insanlar üzerindeki etkisinin, yani toplumun bu tür insanlara olan yaklaşımının ve bakış açısının nasıl değiştirebileceği konusu uygulanabilirlik açısından oldukça zor görünmektedir.

- **Çevre Eğitimi**

Dünyamızın yer altı ve yer üstü kaynaklarının hızla tükenmesi, bunun yanı sıra çevrenin her geçen gün kirlenmesi bireylerde iyi bir çevre bilincinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. MHP de *“Tabii zenginliklerimize toplum olarak sahip çıkma anlayışının kuvvetlenmesi için, çevre duyarlılığı geliştirilecek, bunun için medya teşvik edilecek ve eğitim müfredatı zenginleştirilecektir”* ifadesi ile hem müfredat hem de medya yoluyla çevre bilincini geliştirmeyi hedeflemektedir.

DTP

DTP eğitimle ilgili söylemlerini “Sosyal Politikalar” başlığı altında açıklamıştır.

Eğitimin Organizasyon Boyutu

- **Eğitimde Yerelleşme:**

DTP eğitimde yerel yönetimlerin rollerinin daha fazla artırılmasını ve yerelleşmenin eğitim müfredatına yansımaları gerektiğini programında belirtmektedir. *“Yerel Yönetimler eğitim hizmetlerinin sunulmasında temel rol üstlenecektir. Eğitim müfredatına, yerel özellikler ve ihtiyaçlara cevap verecek dersler ekleyerek toplumsal ihtiyaçlara çözüm üretmesi sağlanacaktır”*. DTP müfredattaki değişikliklerin yapılmasında *“Yerel ihtiyaçlara uygun müfredatın belirlenmesinde STÖ'lerin ve uzmanların katılımı esas alınacaktır”* ifadesi ile sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin alınacağını belirtmektedir.

- **Zorunlu Eğitim Süresi**

DTP de mecliste grubu olan tüm partiler gibi zorunlu eğitim süresi üzerinde durmakta ve okul öncesi eğitimi de dahil ederek zorunlu temel eğitimi 12 yıla çıkartmayı hedeflemektedir. *“Zorunlu ilköğretim tüm alt yapı eksiklikleri giderildikten sonra okul öncesi eğitim de dahil olmak üzere 12 yıla çıkartılacaktır”*. Ayrıca *“ Temel eğitim 1-12. sınıflar için zorunlu ve parasız olarak sağlanacaktır”* ifadesiyle DTP eğitim sürecinin parasız olacağı vurgulamaktadır.

- **Özelleştirme Kaynakları:**

DTP özelleştirme sonucu elde edilecek tüm maddi kaynakların eğitim, sağlık vb. alanların geliştirilmesinde kullanılacağını taahhüt ederek *“Özelleştirmeden elde edilecek kaynaklar borçlara değil eğitime, sağlık ve diğer sosyal hizmet alanlarının geliştirilmesinde kullanılacaktır”* ifadesiyle eğitim bütçesine ilişkin de önemli bir noktaya vurgu yapmıştır.

- **YİBO'larla İlgili Düzenlemeler:**

DTP ise *“Bugün ağırlıkla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde faaliyet gösteren yatılı bölge okulları günümüz koşullarına uygun değildir ve kaldırılacaktır”* ifadesiyle bu okulların kaldırılacağını programında belirtmektedir.

Eğitim ve Öğretim Programı Boyutu

- **Zorunlu İnsan Hakları Eğitimi Dersi:**

DTP parti programında insan hakları konusuna da yer vermekte ve insan hakları dersinin zorunlu olması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca eğitim sisteminin her türlü ayrımcılıktan arındırılacağı vurgulanmaktadır. *“Eğitim sistemi; şoven, milliyetçi ve cins ayrımcı öğelerden arındırılacaktır. Bu amaca ulaşmak için temel eğitimde İnsan Hakları dersleri zorunlu hale getirilecektir”*.

- **Müfredat ve Kitaplardaki Öğeler:**

Genel olarak her türlü ayrımcılığa karşı olduğunu vurgulayan DTP müfredatta ve ders kitaplarında da bu tür ayrımcılıklar olduğunu ve bunların arındırılması gerektiğini belirtmektedir. “*Müfredat ve ders kitapları militarist, milliyetçi ve cins ayrımcı tüm öğelerden arındırılarak.....*”. Ayrıca “*....ders kitapları öğrencilerin daha fazla ilgisini çekebilecek kalitede ve parasız olacaktır*” ifadesi de programda yer almaktadır.

- **Anadilde Eğitim:**

DTP'nin parti programında en çok üzerinde durduğu konuların başında anadilde eğitim ve öğretim gelmektedir. DTP anadilde eğitimi temel insan hakkı olarak görmekte ve Kürtçenin eğitim öğretim dili olarak çok yoğun bir talebe sahip olduğunu belirterek bu dilin eğitim öğretim dili olarak kullanılmasına uygun programların oluşturulacağını taahhüt etmektedir. “*Kürtçe eğitim ve öğretim dili olarak kullanılacaktır*” “*Temel insan hakkı olan anadilde eğitim hakkı herkes için tam olarak sağlanacaktır. “Yoğun talebin olduğu Kürt dili ile eğitim konuyla ilgili eğitimcilerin önerileri ışığında ve anadilde eğitimin uygulandığı ülkelerin tecrübelerinden de faydalanarak bir programa kavuşturulacaktır. İhtiyaç duyulan bölge, şehir ve mahallelerde Kürtçe anadili ile eğitimin koşulları sağlanacaktır*”.

- **Yabancı Dil Eğitimi:**

DTP yabancı dil eğitimi konusunda “*Yabancı dil eğitimi ilköğretimden başlayarak zorunlu hale getirilecektir*” ifadesi ile zorunlu hale getirileceğini belirtmektedir.

- **Rehberlik Hizmeti:**

DTP ise “*Eğitimin her kademesinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti verilecektir*” ifadesi ile her düzeydeki öğrenciye rehberlik hizmeti vermeyi taahhüt etmektedir.

- **Engellilerin Eğitimi:**

DTP engelli vatandaşların engellerine göre eğitim kurumlarının sayısını artırmayı taahhüt etmektedir *“Sakatların her kademedede eğitimlerini sağlayacak sakatlık türlerine özgü okullar tüm Türkiye’de yaygınlaştırılacaktır”*.

- **Din Kültürü Dersleriyle İlgili Düzenlemeler:**

DTP parti programında birbirine yakın ifadelerle iki yerde zorunlu din derslerinin kaldırılmasını, bunun yerine herkesin kendi inancına uygun seçmeli din dersleri oluşturulması gerektiğini vurgulamaktadır. *“Din dersleri zorunlu olmaktan çıkartılarak ilköğretimden sonra seçmeli ders olarak okutulacaktır. Din dersleri müfredatı tüm din ve inançların öğretildiği bir düzenlemeye kavuşturulacaktır”*.Tüm inançların kendisini koruması, geliştirmesi ibadetlerini serbestçe yapabilmeleri sağlanarak, eğitim programındaki din dersleri zorunluluktan çıkartılarak, tercihli hale getirilecektir”.

- **Spor Ders ve Tesisleriyle İlgili Düzenlemeler:**

Uluslar arası arenada sporcu yetiştirebilmek için bireylerin yeteneklerini erken yaşlarda fark etmek ve onları yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek gerekmektedir. DTP parti programında *“ İlköğretimden başlayarak okullarda spor dersleri öğrencilerin yeteneklerinin erken yaşta keşfedilmesini sağlayacak ve öğrencilere sporu sevdirecek bir ders haline getirilecektir. Tüm okullarda spor tesislerinin kurulması sağlanacaktır”* ifadesiyle tıpkı mesleki yönlendirme gibi spor alanında da öğrencilerin erken yaşlarda yetenekleri doğrultusunda yönlendirileceğini ve spor çalışmalarını yapacakları ortamların oluşturulacağını belirtmektedir.

- **Temel Eğitimde Sağlık Dersi:**

DTP diğer siyasi partilerden farklı olarak eğitimde sağlık derslerinin yeniden düzenlemesi gerektiğine dikkat çekmektedir. *“On iki yıllık temel eğitimde sağlık dersleri yeniden düzenlenecektir”*.

- **Öğretmenlere Yönelik İyileştirme:**

DTP “Eğitim emekçileri örgütlenme, bilimsel araştırmalarını yapabilme ve insanca yaşayabilme olanaklarına kavuşturulacaktır. Bu nedenle ekonomik koşulları hızla iyileştirilecek tedbirler alınacaktır” ifadesi ile örgütlenme, araştırma yapma, yaşam koşulları ve ekonomik alanlarda öğretmenlere yönelik düzenlemeler yapacağını belirtmektedir.

- **Toplumsal Mutabakat:**

DTP eğitim alanında yapacağı bütün uygulamaların geniş bir yelpazede birçok kişi, kurum ve kuruluşun ortak görüşleri doğrultusunda olacağını “Bu alanda yapılacak tüm değişimler toplumsal ihtiyaç ve gelişmiş ülkelerin pratikleri de göz önüne alınarak öğrenci, veli, eğitim çalışanları, bilim insanları ve eğitim alanındaki sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerileri alınarak ortak bir toplumsal mutabakatla yapılacaktır” ifadesiyle parti programında taahhüt etmektedir.

Bireyde Kazandırılmak İstenilen Nitelikler Boyutu

- **Eğitimin Niteliği:**

DTP'nin diğer partilerden farklı olarak eğitimde en çok vurguladığı nokta etnik köken ve dil farklılıklarına dayalı eğitim politikasıdır. DTP programında “Her vatandaşın etnik köken ve dil farklılıkları temelinde özgürce ve eşit faydalanacağı, ezbercilikten uzak, bireyin yaratıcılığını, yeteneklerini geliştiren ve yeteneklerine göre yönlendiren, bilimsel nitelikte olacaktır” ifadesiyle tüm vatandaşların etnik kökenlerine bağlı olarak ve kendi dillerinde eğitim alacakları bir düzenlemeyi savunmaktadır. Ayrıca eğitim sisteminin niteliğinin değiştirilerek bireylerin yeteneklerini göz önüne alan ve bundan hareketle bireyi yönlendiren bir sistem anlayışından bahsetmektedir.

Sonuç

Siyasi partiler parti programlarında birçok alanda yapacakları değişiklik, düzenleme ve uygulamalara ilişkin taahhütlerde bulunmaktadır. TBMM’ de

grubu olan dört siyasi partinin parti programları ilköğretimde hedefledikleri düzenlemeler açısından analiz edildiğinde siyasi partilerin ortak olan bazı konularda düzenlemeler yapmayı taahhüt ettikleri görülmektedir. Bu konular; zorunlu eğitim, okul öncesi eğitim, yatılı ilköğretim bölge okulları, insan hakları eğitimi, yabancı dil eğitimi, rehberlik hizmeti, engellilerin eğitimi, din kültürü dersleriyle ilgili düzenlemeler, mesleki yönlendirme ve yurt dışında yaşayan vatandaşların çocuklarının eğitimidir.

Programı incelenen tüm siyasi partiler zorunlu eğitim süresini artırmayı hedeflemektedir. MHP, CHP ve DTP okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması gerektiğini belirtmektedirler.

YİBO'lar CHP ve DTP'nin parti programlarında ele aldıkları konulardan biridir. CHP bu okulları Türkiye'nin bir gerçeği olarak kabul etmekte ve programında bu okullarının sayılarının ve imkânlarının artırılacağını belirtirken, DTP tam aksine okulların kaldırılacağını söylemektedir.

İnsan hakları eğitimi AKP, CHP ve DTP'nin parti programlarında üzerinde durdukları konulardan biridir. AKP insan haklarıyla ilgili olarak ilköğretim kurumlarında eğitim programları düzenleneceğine vurgu yaparken, CHP demokrasi başlığı altında insan haklarının okullarda uygulamalı olarak okutulacağını taahhüt etmektedir. DTP de parti programında insan hakları konusuna da yer vermekte ve insan hakları dersinin zorunlu olması gerektiğini belirtmektedir.

Yabancı dil eğitimi konusunda programı incelenen partiler farklı görüşler bildirmişlerdir. AKP yabancı dil öğretimini teşvik edeceğini belirtirken, Türkçenin bilim dili olmasını özendireceğini; CHP lise öğrenimini tamamlayan herkesin en az bir yabancı dili iyi düzeyde bilmesini sağlayacak bir eğitim taahhüt etmektedir. MHP ise yabancı dil öğretimini desteklerken, yabancı dille eğitim politikalarına karşı çıkmaktadır. DTP yabancı dil eğitiminin zorunlu hale getirileceğini belirtmektedir.

Rehberlik hizmeti mecliste grubu bulunan dört siyasi partinin de üzerinde durduğu konulardan biridir. Bu partilerden MHP bilgisayar destekli bir rehberlik hizmetinin sunulacağını taahhüt ederken, CHP teknik donanım bakımından

düzenlemelere gidileceğini, AKP ise rehberlik sisteminin güçlendirileceğini belirtmektedir. DTP ise her düzeydeki öğrenciye rehberlik hizmeti vermeyi taahhüt etmektedir.

AKP, MHP ve DTP'nin parti programlarında engelli vatandaşlarla ilgili çeşitli düzenlemeler yer almaktadır. AKP engellilerle ilgili faaliyet gösteren kuruluşlarla işbirliğine gidilerek engelli eğitime önem verileceğini, MHP ise engellilerin eğitime yönelik alt yapı hizmetlerinin ve teknolojik imkânların artırılacağını belirtmektedir. DTP de engelli vatandaşların engellerine göre eğitim kurumlarının sayısını artırmayı taahhüt etmektedir.

Din kültürü dersleriyle ilgili olarak AKP ilk ve orta öğretimde din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin dışında velilerin rızasına bağlı olarak öğrencilerin başka dersleri de seçmeli olarak alabileceğini belirtirken, CHP eğitim kurumlarındaki cemaat ve tarikat baskısının kaldırılacağına vurgu yapmaktadır. DTP ise parti programında birbirine yakın ifadelerle iki yerde zorunlu din derslerinin kaldırılmasını, bunun yerine herkesin kendi inancına uygun seçmeli din dersleri oluşturulması gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmenlere yönelik düzenlemelere bakıldığında, AKP'nin öğretmenlere yönelik düzenlemeleri öğretmen yetiştiren okulların yeniden yapılandırılması ve hizmet içi eğitim başlıkları altında; CHP'nin düzenlemeleri ise öğretmenlerin örgütlenmesi, yaşam standartlarının düzenlenmesi ve yine hizmet içi eğitim başlıkları altında toplanabilir. MHP'ni parti programında öğretmenlere yönelik bir düzenleme yer almamaktadır. DTP ise örgütlenme, araştırma yapma, yaşam koşulları ve ekonomik alanlarda öğretmenlere yönelik düzenlemeler yapacağını belirtmektedir.

Programlarında müfredatla ilgili düzenlemelerden söz eden partiler AKP ve DTP'dir. AKP temel eğitim müfredatının çağın gereklerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden oluşturmayı taahhüt etmektedir. AKP iktidarda olduğu süreçte parti programında taahhüt ettiği değişikliklerin bir kısmını gerçekleştirmiştir. Genel olarak her türlü ayrımcılığa karşı olduğunu vurgulayan DTP müfredatta ve ders kitaplarında da bu tür ayrımcılıklar olduğunu ve bunların arındırılması gerektiğini belirtmektedir. CHP de çağın gereklerine uygun,

Atatürkçü, çağdaş demokrat, katılımcı, üretken, toplumsal yaşamda etkin bireyler olmanın yanında, bilim, sanatla uğraşan küresel değerlerin farkında bireyler yetişmesi amaçlanmıştır.

Mesleki yönlendirme konusunda ise MHP öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmak için 6. sınıftan itibaren seçmeli derslere ağırlık verileceğini belirtmektedir. Mecliste grubu bulunan partilerden MHP dışında sadece AKP mesleki yönlendirme üzerinde durmuş ve 5. sınıftan itibaren seçmeli derslere ağırlık verilerek öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin tespit edileceğini ve bu yolla genel ya da mesleki eğitime yönlendirme yapılacağını belirtmiştir.

AKP yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının kendi ortamlarına uygun eğitim görmelerinin sağlanacağına parti programında vurgu yaparken, CHP ve MHP daha çok buralarda yaşayan Türk çocuklarının kültürel olarak gelişmelerini ön plana almıştır.

Partilerin ortak söylemlerinin dışında ilköğretim düzeyinde gerçekleştirmeyi hedefledikleri farklı düzenlemeler vardır. Bu noktada AKP'nin okulların fiziki yapı ve donanımları, CHP'nin zorunlu bağış uygulamaları ve tüketici eğitimi, MHP'nin çevre eğitimi ve DTP'nin anadilde eğitim ve sağlık dersi konularında söylemleri yer almaktadır.

Sonuç olarak programı incelenen siyasi partilerin ilköğretim düzeyinde gerçekleştirmeyi hedefledikleri birçok düzenlemenin olduğu, ancak bunların nasıl yapılacağı konusunda açık ve net olunmadığı söylenebilir.

Kaynakça

Adalet ve Kalkınma Partisi Parti Programı. (2001). <<http://www.akparti.org.tr/program.pdf>> adresinden 18.11 2008 tarihinde alınmıştır.

Aliefendioğlu, Y. (1999). *Siyasi Partiler ve Sivil Toplum Örgütleri*. **Anayasa Yargısı 16**. Ankara: <<http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/anyarg16/aliefendioğlu.pdf>> adresinden 20.01.2009 tarihinde alınmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi Parti Programı. (2008). [http://www.chp.org.tr/index.php?module=museum&page=show &entry_id=1649](http://www.chp.org.tr/index.php?module=museum&page=show&entry_id=1649)> adresinden 30.12.2008 tarihinde alınmıştır.

Çaha, Ö. (2005). *Türkiye’de Siyasal Partiler Ve Avrupa Birliği* <[www.fatih.edu.tr/~omercaha/.../Secmen%20davranisi %20 ve %20 partilerle %20 ilgili % 20 mak...](http://www.fatih.edu.tr/~omercaha/.../Secmen%20davranisi%20ve%20partilerle%20ilgili%20mak...) -> adresinden 01.12.2008 tarihinde alınmıştır.

Demokratik Toplum Partisi Parti Programı.

Duverger, M. (1974). **Siyasi Partiler.** (Çev. Ergun Özbudun). (2. Baskı) Ankara: Bilgi Yayınevi

Dündar, B. (2007). Atatürk Dönemi Siyasal Parti Programlarının Karşılaştırmalı Analizi. Ankara Üniversitesi. Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Fidan, N & M. Erden.(1998). **Eğitime Giriş.** İstanbul: Alkım Yayınevi

Kapani, M. (1998). **Politika Bilimine Giriş.** Ankara. Bilgi Yayınevi. 10. Basım

Karasar, N. (2004). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Kavramlar-İlkelere-Teknikler.** (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Milliyetçi Hareket Partisi Programı ().[http://www.mhp.org.tr/ dokumanlar /belgeler / mhppartiprogrami.doc](http://www.mhp.org.tr/dokumanlar/belgeler/mhppartiprogrami.doc)> adresinden 18.11.2008 tarihinde alınmıştır

Pektaş, E.K. (1997). Büyük Kent Belediyelerinin Eğitim ve Kültür Hizmetlerine Siyasal Parti İdeolojilerinin Yansıması. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Sakal, M. . *Siyasal Karar Alma Sürecinde Yer Alan Aktörler ve Roller*. <www.canaktan.org/ekonomi/anayasal_iktisat/diger_yazilar/sakal-siyasal-karar-alma.pdf> adresinden 01.12.2008 tarihinde alınmıştır.

Teziç, E. (2005). **Anayasa Hukuku: Genel Esaslar**. İstanbul: Beta Yayın

Yıldırım, A. & H, Şimşek (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınları

Variş, F. T, Gürkan. D, Gözütok. S, Pektaş. C, Babadoğan. O, Gürbüzürk. (1998). **Eğitim Bilimine Giriş**. İstanbul Alkım Yayınları